

Vladimir Penčev, Bãlgarskite obštnosti v sredna Evropa. Formirane, bituvane, identičnost.

Paradigma, Sofia 2017, 231 s.–

Bulharský etnolog, folklorista, bohemista, slavista a překladatel Vladimir Penčev syntetickým způsobem zpracoval problematiku bulharských menšin v zemích střední Evropy. Touto otázkou se autor zabývá dlouhá desetiletí a již publikoval celou řadu dílčích studií zaměřených vždy na jednotlivé středoevropské země. Nyní tedy máme možnost seznámit se s komplexním zhodnocením formování, každodennosti a identity bulharských menšin v ČR, Rakousku a na Slovensku.

Kniha je členěna do tří velkých oddílů, které charakterizují tři hlavní směry odborného zájmu autora – tedy vyjádřit se ke kontextu vzniku bulharské emigrace, nahlédnout na formování bulharských menšin ve vybraných středoevropských zemích a postihnout jejich charakter a etnokulturní povahu.

První část s názvem v českém překladu *Několik přiblížení se k tématu* (Njakolko približenija kãem temata) se soustřeďuje na otázky spjaté obecně s Bulhary mimo Bulharsko včetně terminologické problematiky. Dále sem spadá okruh témat související s nebulharskými skupinami žijícími v Bulharsku a dvojí identitou bulharských emigrantů v jiných slovanských zemích.

Druhý oddíl *Formování bulharských společenstev ve střední Evropě* (Formirane na bãlgarskite obštnosti v sredna Evropa) se zabývá charakteristikou hlavních vln bulharských exulantů do střední

Evropy v období od poslední třetiny 19. století k dnešku, jedná se průkopnické skupiny zahradníků, tj. pěstitelů a prodejců zeleniny, na které navazovaly první generace bulharských studentů. Početně nevýraznou ale přesto společensko-politicky důležitou roli sehrála také politická emigrace do Rakouska-Uherska a později do Rakouska. Daleko silnější migrační proud však tvořili pracující, kteří podle mezistátních smluv přicházeli do poválečného Československa, kde se v mnoha případech také usadili. Neopominuta nezůstává ani tzv. „nová migrace“, tj. především ekonomicky motivované vystěhovalectví z postkomunistického Bulharska do střední Evropy.

Poslední část knihy nese název *Pokusy o pozorování* (Opiti za nabljudenija) a přináší podkapitoly zaměřené na zhodnocení charakteru bulharské emigrace v ČR, Rakousku a na Slovensku. Na vystěhovalce je tu nahlíženo jednak podle profesního klíče, jednak podle konkrétní doby a příčin jejich příchodu do středoevropského prostoru. Jakýmsi vyvrcholením tohoto oddílu publikace je podkapitola *Homo Bulgaricus Centroeuropaes...*, která je zasvěcena sebereflexi středoevropských Bulharů.

Kniha obsahuje témata, kterým Vladimir Penčev věnuje dlouhodobě svou pozornost. Nejsou tu proto zvláštní texty věnované Bulharům v Polsku, Maďarsku či na Ukrajině, ač jde také o střední

Evropu. Věnují se jim totiž další Penčevovi kolegové a publikují příslušné texty. Autor této publikace je s nimi samozřejmě seznámen a hojně na ně zde odkazuje.

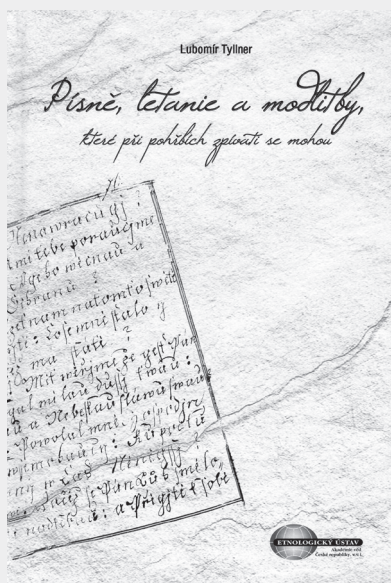
Závěr monografie pak přináší shrnutí výzkumů Bulharů ve střední Evropě. Dále je připojena rozsáhlá a strukturovaná bibliografie, citelně však chybí alespoň anglické resumé, neboť přeci jen ne každý ovládá bulharštinu.

Celkově lze tuto knihu označit za výrazný počín, který vpravdě vyčerpávajícím způsobem zhodnocuje autorovy výzkumy a přináší přesvědčivý syntetický pohled na příslušníky bulharské minority ve vybraných zemích střední Evropy v kontextu současných vědeckých trendů.

Jaroslav Otčenášek (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Lubomír Tyllner: *Písně, letanie a modlitby, které při pohřbích zpívati se mohou*

Vydal Etnologický ústav AV ČR, v. v. i., Praha 2017, 162 s., jmenný rejstřík, anglické resumé, příloha CD

Ještě v 70. letech 20. století na jihočeských Blatech se udržel tradiční pohřební obřad, jehož rozměrnou část tvoří zpěvy nad otevřenou rakví zemřelého. Tento obřad se koná v domě nebožtíkově a scházejí se k němu všichni pozůstalí a dále nejbližší přátelé z příslušné obce. Vedle modliteb jsou zde zpívány pohřební lidové duchovní zpěvy, které svým vznikem sahají až do 16. století, zejména do kancionálů různých konfesí doby baroka.

Thus in the 1970s in the South-Bohemian region of Blata we could still find a traditional burial ceremony a large part of which consists of songs performed above the open coffin of the deceased. This ceremony takes place in the house of the deceased where all the family and closest friends from the village meet. Besides prayers, funeral spiritual songs are sung which date back to 16th century and appeared

mainly in hymn books and various confessions. Besides prayers, funeral spiritual songs are sung which date back to 16th century and appeared mainly in hymn books and various confessions of the Baroque period.

ISBN 978-80-88081-16-6

Cena 190 Kč